

**A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE LUHYŇA**

„Novovytvorený“

Plánovacie obdobie	2023 - 2029
Schvaľovací orgán	Obecné zastupiteľstvo obce Luhyňa
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktoré sa dokument spracováva	Obec Luhyňa
Dátum schvaľovania	04/2023
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Zadávatel' tvorby stratégie: Bc. Mária Sedláčeková, starostka obce Gestor tvorby stratégie: Bc. Mária Sedláčeková, starostka obce Koordinátor tvorby stratégie: Mgr. Judita Spišáková, externý manažment
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Bc. Mária Sedláčeková, obecluhyna@zoznam.sk
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Mgr. Judita Spišáková, externý manažment, spisakovajudita@gmail.com

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029

Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Poslanci obecného zastupiteľstva: Bc. Miroslav Tej, zástupca starostky Ján Chálka Mgr. Lukáš Prega Michal Lacko Jozef Podracký
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie	www.luhyna.sk

1. Základné východiská procesu tvorby a obsahu

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)

1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR

1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR

1.1.3. Partneri

Dotknutá verejnosť

Hlavní aktéri rozvoja

Hlavní sociálno-ekonomickí partneri

1.2. Obsahové východiská

1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR

1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúry stratégie PHRSR

1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov

1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR

2. Analytické východiská

2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Na základe výstupov z vyššie uvedených analýz a na základe prieskumu verejnej mienky osobným zisťovaním boli v obci Luhyňa identifikované priority v niekoľkých oblastiach:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Technická infraštruktúra

Dopravná infraštruktúra

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

SOCIÁLNA OBLASŤ	Cestovný ruch
	Partnerská spolupráca s inými subjektmi
	Rozvoj bývania
	Sociálna infraštruktúra
	Školstvo, kultúra a šport
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	Obecné (verejné) priestory a služby
	Ochrana ŽP a majetku obyvateľov obce
	Protipovodňové opatrenia

Od roku 2013 obec nerealizovala žiaden rozvojový projekt.

2.2. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	- v y v á ž e n o sť š t r u k t ú r y o b y v a t e ľ s t v a z h ľ a d i s k a p r o d

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		u kt iv it y, a kt iv it y a p o hl a vi a, fu n g uj ú c e p o r n o h o s p o d ár s k e dr u ž s tv o, v z d el a n
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		ý a k v al if ik o v a n ý Ľ u d s k ý p ot e n ci ál - d o br é p o d m ie n k y pr e ro z v oj sl u ži e b, - d o
--	--	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		br é p o d m ie n k y pr e ro z v oj c es to v n é h o ru c h u, - d o br é p o d m ie n k y pr e ro z v oj p o l n
--	--	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		o h o s p o d á r s t v a.
	Územno-technické	- at ra kt ív n e pr ír o d n é pr o st re di e, - bl íz k o st' re kr e a č n ej o bl as ti, a k o m

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		o ž n é h o z á kl a d u pr e ro z v oj tu ri z m u, o bj e kt y v h o d n é pr e p o d ni k a ni e v a gr ot ur is
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		ti k e, a kt ív n y pr ís tu p m ie st n ej sa m o s pr á v y k ro z v oj u c es to v n é h o ru c h u.
	Prírodno-environmentálne	- v h o d n é pr

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		ír o d n é a p o d n e b n é p o d m i e n k y, d o r i e š e n ý o d v o z a s k l á d k y t u h é h o k o m u n
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		ál n e h o o d p a d u, v y p r a c o v a n ý p r o g r a m o d p a d o v é h o h o s p o d ár st v a, re al iz á
--	--	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		ci a se p ar o v a n é h o z b er u o d p a d u.
	Kultúrne	- v y u ží v a ni e pr ír o d y v o k ol í n a zi m n é a le tn

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		é š p o r t o v é a k t i v i t y, k u l tú r n e p o d u j a t i a .
	Inštitucionálno-organizačné	- st re tn u t i a o b č a n o v s p r e d s t a v i t e ľ m i s a m

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		o s pr á v y, o c h ot a o b y v at e r o v s p ol u p o di e r a ť sa n a ro z v oj i o b c e.
Problémy a limity	Socioekonomické	- n e z a m es

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		tn a n o st' o b y v at e r' o v o b cí v pr o d u kt ív n o m v e k u, n e z a m es tn a n o st' a b s ol v e nt o
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		v š k ô l , - a b se n ci a v ýr o b n ý c h p o d ni k o v o b ci , - a b se n ci a z á kl a d n ý c h a d o pl
--	--	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		n k o v ý c h s l u ž i e b, - s t a g n á c i a r o z v o j a m a l é h o a s t r e d n é h o p o d n i k a n i a, - s l a b ý r o
--	--	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		z v oj re m es el n ej v ýr o b y, ní z k a k ú p y sc h o p n o st' o b y v at e ľs tv a v y pl ý v aj ú c a z n e
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		z a m e s t n a n o s t i v r e g i ó n e, - sl a b á i n f o r m o v a n o s t' o m o ž n o s t i a c h p o d n i k a n i a a s a
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		m o z a m e s t n a n i a z o s t r a n y š t á t u.
	Územno-technické	- - n e d o s t a t o č n á i n f r a š t r u k t ú r a, - n e d o s t a t o k f i n a n

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		č n ý c h pr o st ri e d k o v z ro z p o č t u o b c e n a re k o n š t ru k ci u m ie st n y c h k o m u ni k á
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		ci í, - n e d o s t a t o č n á i n f r a š t r u k t ú r a p r e r ô z n e š p o r t o v é a v o r n o č a s o v é a k t i v i t y. -
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

Prírodno-environmentálne

- n
e
z
á
uj
e
m
m
la
d
ý
c
h
o
p
o
r
n
o
h
o
s
p
o
d
ár
st
v
o,
- n
e
d
o
st
a
t
o
č
n
é
v
y
u
ží
v
a
ni
e
d
a
n

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		o st í pr e ro z v oj tu ri z m u a a gr ot ur iz m u, - m al ý ro z v oj a kt iv ít pr e re kr e a č n é ú č el y, - zl ý st a
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		v p o r n ý c h a l e s n ý c h c i e s t, - n e v y u ž í t ý p o t e n c i á l p r e r o z v o j c e s t o v n é h o r u c h u, - n
--	--	--

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		e d o s t a t o č n á p r o p a g á c i a c e s t o v n é h o r u c h u v r e g i ó n e.
	Kultúrne	- - s l a b á t r a d i c i a f o l k l ó r u ,

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		- n e d o s t a t o č n ý z á u j e m o b č a n o v o o b n o v e n i e t r a d í c i í v o b c i , o b y v a t e l i a s ú
--	--	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		pr e v a ž n e k o n z u m e n t i a n i e t v o r c o v i a k u l t ú r n y c h a k c i í v o b c i ·
	Inštitucionálno-organizačné	- - n e v y b u d o

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029**

		v a n á o b e c n á k a n a l i z á c i a, - n e d o s t a t o k p r í p a d n e n e d o s t u p n o s ť f i n a n č n ý c
--	--	--

2.3. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Nulový variant

Za predpokladu, že nebudú realizované žiadne opatrenia navrhovanej stratégie PHRSR, tzv. nulový variant, je možné predpokladať nasledovný lokálny dopad na zraniteľnosť obce:

Z pohľadu ekonomického a podnikateľského prostredia v obci

- odchod mladých ľudí do zahraničia,
- znížená atraktivita územia obce/regiónu pre investorov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre obec na podporu rozvoja,
- silná konkurencia na trhu,
- neukončené budovanie technickej infraštruktúry v obciach.

Z pohľadu poľnohospodárstva

- zmena klimatických podmienok,
- nevyužitie pôdneho fondu obce,
- neatraktivnosť práce a podnikania v poľnohospodárstve,
- devastácia životného prostredia,
- prírodné kalamity.

Z pohľadu technickej a dopravnej infraštruktúry

- navýšenie počtu investičných akcií v obciach a ich finančná náročnosť,
- stagnácia vybudovania kanalizácie pre jej finančnú náročnosť,
- nemožnosť získať externé zdroje na dobudovanie technickej infraštruktúry.

Z pohľadu životného prostredia

- ohrozenie zdrojov pitnej vody v obci nadmerným používaním umelých hnojív a pesticídov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre tvorbu a údržbu životného prostredia,
- prírodné katastrofy (záplavy).

Z pohľadu kultúry, školstva a športu

- hrozba papučovej kultúry obyvateľstva,
- dôsledkom zlej sociálnej situácie rodín je kultúra na poslednom mieste v rodinnom rozpočte,
- slabý sponzoring športu a kultúry zo strany súkromného sektora,
- bezcieľne trávenie voľného času mladými ľuďmi v obci,
- zanedbaním pozornosti v oblasti tradícií a remesiel obce stratia

svoju osobitosť.

Z pohľadu občianskej vybavenosti

- vlastníci pozemkov nebudú súhlasiť s odpredaním pozemkov pre nové individuálne bytové výstavby podľa územného plánu obcí,
- nedostatok finančných prostriedkov na výkon samosprávy a zlepšenie občianskej vybavenosti obce,
- nedostatku finančných prostriedkov na plánované rozvojové aktivity obce.

Z pohľadu cestovného ruchu

- nepochopenie turistického potenciálu obce - nevyužitie daností pre rozvoj cestovného ruchu,
- izolovanosť – nezapojenie sa do združení v regióne, ktoré pomáhajú rozvoju cestovného ruchu,
- neprispôsobenie kvality a množstva poskytovaných služieb v súlade s požiadavkami návštevníkov obce,
- nedosiahnuteľná konkurencia v oblasti cestovného ruchu.

Dopady vyššie uvedených bodov bez aktívneho prístupu obce je možné zovšeobecniť nasledovne:

- Zníženie počtu pracovných príležitostí v obci
- Migrácia prevažne mladého obyvateľstva a z toho vyplývajúce starnutie obyvateľstva
- Nespokojnosť obyvateľov s kvalitou infraštruktúry a občianskej vybavenosti
- Vyčerpanie financovania rozvojových aktivít z vlastných zdrojov
- Strata záujmu obyvateľov participovať na veciach verejných

2.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Nasledujúca tabuľka ilustruje potenciály, výzvy, limity a problémy vyplývajúce z vývoja vo vonkajšom prostredí obce Luhyňa.

Výzvy a potenciály z vonkajšieho prostredia:	Limity a problémy z vonkajšieho prostredia:
potenciál získať nenávratný finančný príspevok z EÚ zdrojov pre krytie investičných zámerov v obci	Malý záujem investorov o menšie obce.
vo rámci Mikroregiónu existuje možnosť vytvárať spolupráce založené na synergii obcami	Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch v okolí obce/mikroregiónu.
vo blízkom okolí obce funguje rozvinutý cestovný ruch.	Zlý stav životného prostredia v okolí obce/v mikroregiónu.
Možnosť prilákať investorov.	Nepochopenie potenciálu disponibilných rozvojových zdrojov obce.

2.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Tomuto bodu je z pohľadu tvorby PHRSR venovaná mimoriadna pozornosť nakoľko výzvy, potenciály, limity a problémy vytvárajú väčšinou vzájomne previazaný logický hierarchický systém. Preto v tomto bode nedôjde len k identifikácii samostatných javov, ale najmä vzájomných väzieb a ich príčinných súvislostí. Následne budú výstupy tohto kroku spracované vo forme stromu výziev a problémov, ktorý tento systém a jeho väzby vizualizuje. Samotný strom je potom možné následne použiť k zadefinovaniu logického systému, teda stromu, cieľov a opatrení, ktoré sa budú vzťahovať na identifikované výzvy, potenciály, limity a problémy.

Silné stránky

- v obci je obecný vodovod
- obec je plynofikovaná
- dostatok voľnej pracovnej sily
- ochota zo strany samosprávy riešiť zlé ekonomickú a sociálnu situáciu miestneho obyvateľstva
- možnosť osídľovania a budovania rodinných domov
- výborná spolupráca s okolitými obcami
- ochota spolupráce miestneho obyvateľstva pri rozvoji obce

Príležitosti

- využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ na rozvojové aktivity obce
- potenciálni investori – firmy realizácia opatrení na zvýšenie bezpečnosti ako občanov, tak aj návštevníkov
- rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov
- vybudovanie cyklochodníkov
- existencia turistických atrakcií v blízkom okolí / mikroregiónu obce
- zlepšovanie podnikateľského prostredia
- dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci
- možnosti rekvalifikácie obyvateľov
- rozvoj športových a rekreačných aktivít s možnosťou využitia prírodného potenciálu územia
- potencionálna spolupráca s okolitými obcami
- podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie
- predchádzanie vzniku odpadov
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce
- realizácia opatrení smerujúcich k udržaniu kvality životného prostredia

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli vyšpecifikované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre vypracovanie rozvojového dokumentu obce Luhyňa. Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a

ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov k ďalšiemu rozvoju obce: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá **OFENZÍVNA STRATÉGIA**, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad príležitosťami a ohrozeniami. Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

2.6. Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia

Samostatnou oblasťou analytickej časti je identifikovanie potenciálnych nástrojov a možných prístupov na riešenie výziev a problémov, ktoré sa stali osvedčenými nielen na úrovni lokálnej, ale aj v národnej alebo nadnárodnej praxi.

Pri tomto postupe sa identifikujú analýzou overené postupy - pozitívne prvky, rešpektujúc ich možné obmedzenia pri prenose skúseností. Tie môžu vyplývať z rozdielnosti prostredia (legislatívne, sociálne, ekonomické, geografické), rovnako tak z rôznej východiskovej situácie.

Metódou používanou v rámci spracovania tejto analýzy je porovnanie situácie a potenciálov rozvoja obce so situáciou a potenciálmi rozvoja inej porovnateľnej obce v rámci tzv. benchmarkingu. Porovnanie je vhodné sústrediť na obce, ktoré môžu byť vnímané ako konkurenti alebo naopak - sú príkladmi napredovania v dosiahnutom prograse, prípadne príkladmi dobrej praxe, ktorú je možné zohľadniť pri riešení obdobných výziev a problémov.

Benchmarking pre účel spracovania tohto dokumentu je možné zdefinovať ako proces porovnávania a merania vlastných bežiacich procesov s porovnateľnými procesmi vo vybraných (porovnávaných) subjektoch. Cieľom takého porovnania je zisk informácií, kde vzniká odchýlka, ktorá predstavuje tzv. úzke miesto procesu. Tak môže obec identifikovať problém a zaviesť zlepšenia. Práve cez porovnanie s najlepšími.

Východisková situácia obcí v najbližšom okolí

V najbližšom okolí zápasia všetky obce s obdobnými problémami a to nielen na úrovni rozvoja. Najčastejšími problémami obcí s nízkym počtom obyvateľov sú nedostatok finančných prostriedkov a slabý ľudský kapitál v spojení s prestarnutým obyvateľstvom. Okrem frustrácie patria medzi bariéry rozvoja obcí v bezprostrednom prostredí známe problémy s infraštruktúrou, nezamestnanosťou, či nízkym alebo málo využiteľným vzdelaním. Problémom je i fakt, že malé obce sa často bránia alebo im chýba príležitosť spájať sa do mikroregiónov.

Práve predkladaný dokument môže obci Luhyňa pomôcť k zmene. Na

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

obdobie 2023 – 2029 je vypracovaný detailný plán nástrojov (projektov) v súlade s cieľmi programovacích dokumentov pre najbližšie rozpočtové obdobie EÚ.

2.7. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Každá obec disponuje zdrojmi, ktoré je možné definovať ako faktory jej rozvoja (ekonomického a sociálneho). Zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia obce sa označujú ako vnútorné (endogénne) faktory rozvoja. Zdroje a faktory, ktoré vplývajú na rozvoj obce spoza hraníc obce tvoria vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja obce tvorí rozvojový potenciál konkrétnej obce.

Prehľad faktorov rozvoja obce Luhyňa

Rozvojové faktory je možné členiť do nasledovných skupín:

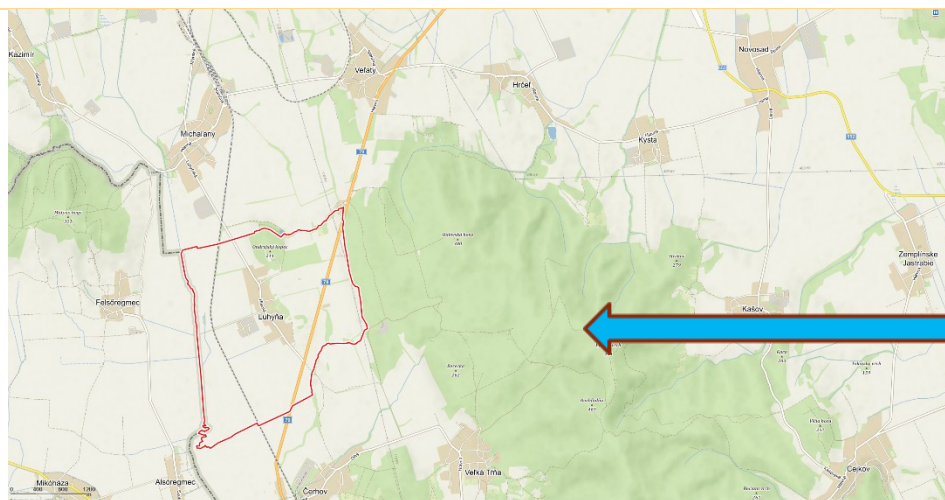
- prírodné zdroje,
- sociálna infraštruktúra obyvateľstva,
- technická infraštruktúra,
- ekonomické činnosti,
- rozpočet a majetok obce.

Prírodné zdroje

Katastrálne územie obce Luhyňa sa rozprestiera v Košickom samosprávnom kraji. Obec Luhyňa s rozlohou 684 ha leží v juhozápadnej časti Východoslovenskej nížiny na pahorkatine miestami pokrytej sprašovými uloženinami. Nadmorská výška v strede obce je 186 m n. m., v chotári 117- 210 m n. m.. Severovýchodnú časť chotára tvorí prvohorná kryha oddelená od Zemplínskych vrchov pozdĺžnym zlomom, západnú časť niva potoka Roňava.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Grafické znázornenie polohy obce Luhyňa

Obyvateľstvo

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Celkový počet obyvateľov obci v roku 2022 bol 298. Počet obyvateľov vykazuje klesajúci i stúpajúci trend vývoja.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15 - 65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15 - 65 rokov) konkrétne 202 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v predproduktívnom veku, a to 43 obyvateľov.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostnej štruktúry sa takmer všetci obyvateľia hlásia k slovenskej národnosti (99,68%).

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

plynu	Obec je plynofikovaná.
ovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.
ické vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.
é osvetlenie	Stav verejného osvetlenia je dobrý, obec nevyužíva LED technológiu, preto si vyžaduje modernizáciu. Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.
ie mobilných operátorov	Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov.
á sieť na pripojenie internetu	Obec nedisponuje optickou sieťou.

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácností, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor ani kompostovisko. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.

Sociálna infraštruktúra obce

Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Obec disponuje sociálnou infraštruktúrou: dom smútku, cintorín, kostol, obecný rozhlas.

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Luhyňa býva v tradičných rodinných domoch. Celkový počet trvalo obývaných rodinných domov je 123. Rodinné domy sú v dobrom stave. V obci sa bytové domy nenachádzajú.

[Detailné spracovanie analýz obce tvorí prílohu č. 1 tohto dokumentu.](#)

Prehľad disparít obce Luhyňa

Pri analýze problémov boli identifikované nasledovné disparity a limity rozvoja územia obce Luhyňa:

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Oblasť rozvoja	Popis disparity
<ul style="list-style-type: none"> • Prírodné zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nevyužitý prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
<ul style="list-style-type: none"> • Obyvateľstvo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ starnúca populácia a klesajúci počet produktívneho obyvateľstva ▪ migrácia mladých obyvateľov
<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily ▪ rastúca dlhodobá nezamestnanosť
<ul style="list-style-type: none"> • Technická infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ technický stav verejných budov vyžadujúcich si rekonštrukciu
<ul style="list-style-type: none"> • Sociálna infraštruktúra obce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatočná infraštruktúra zdravotnej starostlivosti ▪ chýbajúce inštitúcie poskytujúce sociálne služby

Tabuľka - disparity a limity rozvoja územia

3. Rozvojová stratégia

3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia predstavuje očakávaný stav, ktorý má obec zo strednodobého hľadiska dosiahnuť. Definuje rámec pre vymedzenie strategických cieľov a priorit na obdobie budúcich 7 – 10 rokov pričom popisuje aj postupy na ich dosiahnutie.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Vízia obce Luhyňa predstavuje opis ideálneho stavu, ktorý si obyvatelia obce prajú dosiahnuť a aktívnym systematickým prístupom sa chcú blížiť k jej naplneniu.

Na základe komplexnej analýzy východiskového stavu obce, súboru kvalitatívnych a kvantitatívnych dát, analýzy silných a slabých stránok územia, identifikácii hlavných faktorov smerujúcich k rozvoju územia, pochopením väzieb územia, zohľadnením faktorov podporujúcich rast, resp. rozvoj územia, ako aj na základe funkcií, ktoré obec v súčasnosti plní, strategická vízia obce Luhyňa je formulovaná nasledovne:

Vízia rozvoja:

Obec Luhyňa je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

- prepojitelnosti, podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ:

Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

3.2. Štruktúra priorít a ich väzby

Zámerom tejto časti programu je

zadefinovať priority a poskytnúť prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority, ktoré s určitosťou povedú priamo k naplneniu stanovenej vízie, pričom tieto priority a z nich plynúce návrhy projektov nemusia spadať len do kompetencie obce.

V tejto časti je dôležité ich explicitne vymedziť a pomenovať tak, aby ich bolo možné zapracovať do plánu plnenia. Pri opatreniach, ktoré nie sú priamo v kompetencii obce, je dôležité, aby boli presne sformulované do takej podoby, v akej ich obec bude môcť začleniť do vyšších strategických zámerov napr. samosprávneho kraja.

Naplnenie dlhodobej vízie a dosiahnutie hlavného cieľa obce Luhyňa je rozložené do troch prioritných oblastí, ktorých naplnenie je podmienené splnením špecifických cieľov, ktoré môžu byť v rámci dekompozície tvorené ďalšími špecifickými subcieľmi a spolu s vyššími cieľmi sa

stávajú základnými
piliermi pri realizácii
hlavného cieľa.

Základné prioritné
oblasti sú vymedzené
nasledovne:

Prioritná oblasť 1:

**Moderná a inovatívna
obec**

Prioritná oblasť 2:

**Obec atraktívna pre
všetkých**

Prioritná oblasť 3:

Eko obec

Predstavenie obsahu
jednotlivých priorít je
možné najlepšie
demonštrovať cez
uviedenie špecifických
cieľov, ktoré pod danú
prioritu spadajú
a práve ich jednotlivé
splnenie zabezpečí aj
naplnenie priority.

Prioritná oblasť 1:

**Moderná a inovatívna
obec**

Strategický cieľ: 1.1

**Rozširovať a naplňovať
vnútorný potenciál
územia obce, založený
na dobudovaní**

dopravnej

a technickej

infraštruktúry,

**podporovať miestne
hospodárstvo**

a zaviesť moderné

a inovatívne prvky

v rámci obce

Prioritná oblasť 2:

**Obec atraktívna pre
všetkých**

Strategický cieľ: 2.1

**Podporiť skvalitnenie
občianskej, športovej**

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

a kultúrnej
vybavenosti obce
Strategický cieľ: 2.2
Zvýšiť atraktivnosť
obce a zlepšiť kvalitu
života pre jej
obyvateľov a
návštevníkov

Prioritná oblasť 3:
Eko obec

Strategický cieľ: 3.1
Zabezpečiť kvalitné
životné prostredie pre
obyvateľov obce a
návštevníkov

Strategický cieľ: 3.2
Podporiť nástroje
smerujúce k ochrane
životného prostredia

Obrázok nižšie
ilustruje prepojenie
a väzby medzi
definovaním Vízie
rozvoja, Hlavného
cieľa a priorít obce
Luhyňa, ktorých
naplnenie je možné
dosiahnuť
prostredníctvom
naplnenia cieľov
jednotlivých nástrojov
(projektov), ktoré
povedú k naplneniu
jednotlivých
špecifických cieľov,
prostredníctvom
ktorých je možné
naplniť strategické
ciele určené pre každú
prioritnú oblasť obce.

**Obr. Prepojenie
a väzby medzi
definovaním Vízie
rozvoja, Hlavného
cieľa a priorít obce
Luhyňa**

**3.3. Systém cieľov,
ich súvislostí,
indikátorov
a strom cieľov**

**3.3.1. Prehľad
strategickýc
h
a špecifický
ch
(operatívny
ch) cieľov
vo väzbe na
hlavný cieľ
a priority**

Vízia: Obec Luhyňa je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

- života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ: Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

Priorita 1. Moderná a inovatívna obec	Priorita 2 Obec atraktívna pre všetkých	Priorita 3 Eko obec	
Strategický cieľ 1.1 Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce	Strategický cieľ 2.1 Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce, celkové zvýšenie kvality života v obci	Strategický cieľ 2.2 Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov	Strategický cieľ 3.1 Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov

3.4. Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Stratégia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 - 2029 priamo nadväzuje na analytickú časť, ktorá cez popísané oblasti predstavuje komplexnú analýzu obce.

Predkladaná časť PHRSR sa zameriava na stratégiu rozvoja obce Luhyňa, so zohľadnením tvrdých dát (štatistický úrad), ale aj relevantných informácií získaných od miestnych aktérov, cez tzv. mäkké dáta (očakávania obyvateľov samosprávy).

Vychádzajúc zo skúseností a relevantnej dokumentácie, ktorá stojí za vytvorením PHRSR každej obce, je pre definovanie obecnej rozvojovej stratégie nevyhnutné pochopiť aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Tie je potrebné zapracovať nielen z hľadiska strednodobého, ale aj dlhodobého horizontu. Tieto východiská prognózy budúceho vývoja sú prezentované v strategických dokumentoch národnej a nadnárodnej úrovne.

Tu je nutné rešpektovať

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja v prípade PHRSR obce, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov.

K týmto dôležitým strategickým dokumentom, ktoré prispievajú k plneniu cieľov PHRSR priradíme aj medzinárodné dohody, ako je:

- Agenda 2030,
- Urbact III,
- Akčné plány iniciované zo strany subjektov územnej spolupráce v špecifických prípadoch schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv, najmä v podobe akčných plánov najmenej rozvinutých okresov,
- Program Slovensko 2021 – 2027

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

schválený
Európskou
komisiou dňa
23.11.2022,

- Integrovaná
stratégia
územného a
miestneho
rozvoja na roky
2022-2028.

Viacere dokumenty
Európskej komisie a
OECD odporúčajú
spracovanie
rozvojových stratégií na
úrovni tzv. strategicko-
plánovacích regiónov
(ako čiastkových
územných jednotiek pre
plánovanie na
subregionálnej úrovni),
ktoré môžu byť chápané
ako skupiny obcí pre
potreby podpory
regionálneho rozvoja.
Predkladaná stratégia
obce Luhyňa je
vypracovaná za
samostatnú územnú
jednotku (nie je
súčasťou skupiny obcí
s povinnosťou
predkladať PHRSR za
skupinu obcí).

Základom tejto stratégie
sú tri vzájomne sa
doplňujúce priority,
ktoré je možné preniesť
aj na lokálnu úroveň –
úroveň obce:

Prioritná oblasť 1:

Moderná a inovatívna
obec

Prioritná oblasť 2: Obec
atraktívna pre všetkých

Prioritná oblasť 3: Eko

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

obec

Súčasťou predloženej strategickej časti dokumentu je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, a formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

TVORBA STRATÉGIE NA ZÁKLADE PRÍSTUPU K VYUŽITIU HODNÔT, KTORÉ PRE OBEC PONÚKA INOVAČNÝ PROJEKT (NÁSTROJ)

V súvislosti s inovačným procesom a pochopením významu nástroja - inovačného projektu je dôležité spomenúť možnosti ako využiť hodnotu, ktorú so sebou prináša realizácia inovačného projektu obce Luhyňa nielen z pohľadu realizátora inovácie, ale aj z pohľadu rozvoja obce:

- krátkodobé využite príležitosti – nepochopenie hodnoty inovačného nástroja: Pri tomto pohľade býva realizácia projektu vnímaná ako konečný cieľ, ktorým sa dosiahne

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

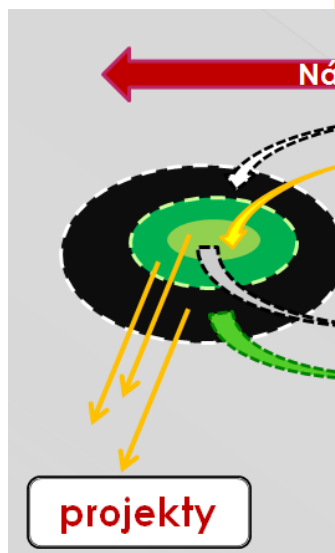
projektový
zámer a tým
jeho význam
končí. Cieľ
projektu je
naplnený, ale
nebol
koncipovaný
a riadený, tak
výstupy
získané
z projektu
generovali
ďalšie
inovačné
príležitosti,
ďalšie
možnosti pre
rozvoj obce,
napríklad
získanie
nových
partnerstiev
obce,
vytvorenie
nových
inovačných
príležitostí v
obci, atď.
Potenciál
inovačného
projektu
ostáva takto
nevyužitý;

- dlhodobé
využitie
príležitosti –
pochopenie
hodnoty
inovačného
projektu:
Druhý pohľad
je vnímanie
inovačného
projektu len
ako
prostriedku,
doslova

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

nástroja, ktorý napomáha dosiahnuť vyšší - strategický cieľ obce. Tento prístup umožňuje maximálne využiť potenciál projektu, pretože využitá príležitosť generuje ďalšie príležitosti pre obec (implementácii a jedného projektu vytvára podmienky pre vytvorenie ďalšieho projektu).

Obr. Špirála rozvoja obce pri implementácii projektov v PHRSR 2023 - 2029, jedna

**využitá príležitosť
(projekt) generuje
ďalšiu príležitosť**

Využiť všetky ponúkané príležitosti a vyčerpať ich potenciál je jediná cesta k trvalo udržateľnému rozvoju obce.

**3.5. Partneri pre
implementáciu
PHRSR a stratégia
ich zapojenia**

Organizačno-
inštitucionálne
zabezpečenie plnenia
PHRSR 2023 - 2029 a
administratívna podpora
Hlavnými
spoluriešiteľmi
(z pohľadu PHRSR -
partnermi) sú najmä
miestni aktéri –
obyvatelia obce
Luhyňa.

V procese prípravy
PHRSR 2023 - 2029
boli prizvaní obyvatelia
obce Luhyňa s cieľom
zapracovania ich
požiadaviek a potrieb.
V procese záverečného
spracovania PHRSR
spolu s poslancami
a zamestnancami
obecného úradu
obyvatelia aktívne
pristupovali k
prerokovaniu finálneho
návrhu PHRSR obce,
s dôrazom na
definovanie strategickej

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

časti dokumentu.

Inštitucionálne
zabezpečenie

Strategická časť
dokumentu ponúka
prierezový prehľad

o pripravovaných
projektoch naplňajúce
špecifické (sub)ciele

definovaných priorit
obce v období 2023 -

2029. Široký rámec
navrhovaných projektov

si bude vyžadovať
zodpovednú prípravu

obce, nielen čo sa týka
zostavenia odborných

tímov, ktoré budú
zabezpečovať vecnú

náplň projektov, ale aj
silnú administratívnu

podporu tzv. realizačný
tím, ktorý bude zložený

zo zamestnancov
obecného úradu

prípadne

administratívnej

podpory z externého
prostredia.

Jedným z dôvodov,
prečo sa bude

organizačnej podpore
projektov na začiatku

implementačného
obdobia 2023 - 2029

venovať zvýšená
pozornosť je náročnosť

týchto projektov.

Administratívne

zaťaženie spojené s

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhňa na roky 2023 – 2029

projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom, počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov, kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov a tie potom majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s externými poradcami, odborníkmi, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov, ktoré budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi tak, aby táto vhodne zvolená organizačná podpora dokázala sprehládniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

odborný tím efektívnou cestou bez plytvania časom, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo.

Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta obce, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinné, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu či tzv. projektoví zamestnanci na dobu určitú – zamestnaní podľa potrieb konkrétneho projektu na obdobie trvania projektu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce, prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie či partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu, či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2023 - 2029 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicite

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

vykonávaných
činností,
odstránenie
nepokrytých
činností
a zabránenie
prelínaniu
zdrojov

- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň, obec si kladie za cieľ, zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti, preto je dokument PHRSR obce živým dokumentom, ktorý do budúcnosti ráta s možnými aktualizáciami.

Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR a raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie, bude zároveň zodpovedné za schválenie nutného spolufinancovania

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

projektov v procese ich prípravy.

Rovnako bude obecné zastupiteľstvo schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré bude obec ako prijímateľ dotácie v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

Úloha partnerov

	Úloha partnerov
– obyvatelia	<ul style="list-style-type: none"> • výkonný orgán, administratívny orgán • konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR
cestovného ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu
– poradensko	<ul style="list-style-type: none"> • zabezpečenie možností získať NFP k implementácii projektov
občianskeho rámcu okresu/	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
samosprávy	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
–	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
sektora – realizácie	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráca, podľa potrieb konkrétneho projektu

Tabuľka: Prehľad partnerov pre implementáciu PHRSR

4. Implementačný plán

4.1. Nástroje na implementáciu stratégie

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ 1.1: Rozširovať a naplňovať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

- **Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie**

Nástroje:

Vybudovanie splaškovej a dažďovej kanalizácie

- **Projekt: Rekonštrukcia verejného osvetlenia**

Nástroje:

Rekonštrukcia verejného osvetlenia, výmena za LED technológiu

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

- **Projekt: Rekonštrukcia miestnych cestných komunikácií**

Nástroje:

Rekonštrukcia miestnych cestných komunikácií

- **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov**

Nástroje:

Rekonštrukcia chodníkov

Dobudovanie chodníkov

1.3 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce

- **Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce**

Nástroje:

Rozvoj spolupráce s inými subjektmi: obce, mestá, podnikatelia, investori

Rozvoj cezhraničnej spolupráce

Zbieranie pozitívnych, inšpiratívnych skúseností a príkladov dobrej praxe z okolitých obcí (ako aj zo zahraničia) a ich následná aplikácia do života obce

Vypracovanie spoločných rozvojových dokumentov s okolitými obcami

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ 2.1: Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce

Strategický cieľ 2.2: Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

2.1 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci

- **Projekt: Rekonštrukcia interiéru obecného úradu**

Nástroje:

Rekonštrukcia interiéru obecného úradu (výmena podláh, kúrenia, nové interiérové vybavenie)

- **Projekt: Rekonštrukcia Domu smútku**

Nástroje:

Rekonštrukcia Domu smútku

- **Projekt: Úprava cintorína**

Nástroje:

Úprava cintorína (zabezpečenie oplotenia cintorína, výsadba zelene, terénne úpravy a pod.)

2.2 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

- **Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí**

Nástroje:

Podpora kultúrnych podujatí

Podpora športových podujatí

- **Projekt: Obec ako zóna oddychu**

Nástroje:

Vytvorenie zelenej oázy, oddychových terás

- **Projekt: Revitalizácia zelených plôch**

Nástroje:

Revitalizácia a tvorba zelených verejných priestranstiev a oddychových zón v zastavanej časti obce

Osadenie prvkov drobnej architektúry

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Strategický cieľ 3.1.: Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov obce

Strategický cieľ 3.2: Podporiť aktivity smerujúce k ochrane životného prostredia

3.1 Prevencia pred povodňami

- **Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov**

Nástroje:

Rekonštrukcia jestvujúcich rigolov

Dobudovanie rigolov

- **Projekt: Vodozádržné opatrenia**

Nástroje:

Vybudovanie vsakovacích plôch, vodozádržných parkovísk

3.2 Podpora zhodnocovania odpadov

- **Projekt: Zabezpečenie záhradných kompostérov pre obyvateľov**

Nástroje:

Zabezpečenie záhradných kompostérov pre obyvateľov

3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci

- **Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí**

Nástroje:

Zakúpenie a inštalovanie fotopascí

Monitorovanie oblasti

Kontrola dodržiavania čistoty a poriadku na verejných priestranstvách

5. Merateľné ukazovatele nástrojov, harmonogram a finančný plán

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Súčasťou programovej časti je definovanie hodnôt ukazovateľov projektu, ktoré boli samosprávou vytýčené pre každý pripravovaný projekt. Základné členenie merateľných ukazovateľov je nasledovné:

- Ukazovatele výstupu označujú hmatateľné produkty, bezprostredne dosiahnuté realizáciou jednej alebo viacerých aktivít, často vyjadrené v merateľných fyzických alebo peňažných jednotkách. Odrážajú skutočnosť, že niečo bolo vytvorené, vyprodukované, zriadené, zrealizované.

- Ukazovatele výsledku sú hmatateľnými produktmi projektu a bývajú objektívne overiteľnými ukazovateľmi cieľa projektu. Východiskovou hodnotou je absolútna hodnota výsledku ku dňu začiatku realizácie aktivít projektu stanovená ako 0 a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota dosiahnutá realizáciou projektu ku dňu ukončenia realizácie aktivít projektu. Medzi výstupom a výsledkom je logická väzba.

1- Ukazovatele dopadu vyjadrujú dlhodobý efekt projektu a budú merané v horizonte niekoľkých rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Východiskovou hodnotou je tak, ako aj pri ukazovateľoch výsledku, absolútna hodnota dopadu v roku ukončenia realizácie aktivít projektu a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota, dosiahnutá za obdobie 5 bežných rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Ukazovatele dopadu predstavujú dôsledok zrealizovaných aktivít projektu.

Pre projekty uvádzané v rámci predkladaného PHRSR obce Luhyňa budú sledované ukazovatele:

- ukazovatele výsledku, ukazovatele dopadu, ukazovatele výstupu (uvádzané pre činnosti charakterizované iba ako „Nástroje“ – tie, ktoré nespádajú pod projektový zámer).

5.1. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE NÁSTROJOV

Typ ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Zodpovedná inštitúcia	MJ	Východisková hodnota 2023
-----------------	-------------------	-----------------------	----	------------------------------

**Prioritná oblasť
1: Moderná
a inovatívna obec**

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Výsledok	Kanalizácia	Obec	súbor	1
Výsledok	Zrekonštruované verejné osvetlenie	Obec	súbor	1

1.2 Skvalitnenie

6. Riziká implementácie a ich prevencia

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené možné riziká súvisiace s prípravou, schvaľovaním a riešením nástrojov (projektov) a odhadnutý ich dopad na projekt a jeho kvalitu ako aj uvedené spôsoby a postupy eliminácie rizík.

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania rizika
Schválenie a podpísanie projektu v neskoršom ako avizovanom termíne	Skrátenie doby realizácie projektu	Stredný	Naplánovanie dostatočnej časovej rezervy. Od podania projektu po schválenie projektu, podpísanie zmluvy a začiatok riešenia sa uvažuje s periódou 6 mesiacov.	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov.
Nedostatky vo finančných tokoch všetkých zainteresovaných	Ohrozenie realizácie projektu zo strany dodávateľov	Stredný	Dohoda s dodávateľom prác, tovarov a služieb na 90 dňovej splatnosti faktúr.	Finančné plánovanie, komunikácia k finančnému plneniu všetkých zainteresovaných.
Stabilita personálneho zabezpečenia projektu zo strany všetkých	Ohrozenie plánovaných výsledkov aktivity	Nízky	Do projektu je navrhnutý vysoko profesionálny tím	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029

zainteresovaných			pracovníkov. Navrhovaný počet osôb v projekte vychádza z doterajších skúseností obce s realizáciou obdobných nástrojov/ projektov.	skúseností a poznania vlastných zdrojov.
Nezvládnutie projektu po riadiacej stránke - neukončenie projektu v stanovenom termíne	Nepreplatenie výdavkov zo strany kontraktáckeho orgánu, ohrozenie dokončenia projektu	Nízky	Navrhnutá dostatočná časová rezerva.	Dôsledné plánovanie, priebežná kontrola a vyhodnocovanie dosiahnutých míľnikov a špecifických cieľov.
Nedodržanie zmluvných podmienok zo strany dodávateľov služieb a tovarov	Ohrozenie realizácie projektu, ohrozenie plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Výber najvhodnejšieho dodávateľa cestou transparentného verejného obstarávania je zárukou výberu spoľahlivého partnera /dodávateľa/.	Kontrola procesu poverenou osobou.
Neúspešné VO alebo potreba opakovať verejné obstarávanie	Časový posun, ohrozenie termínu ukončenia projektu	Nízky	Verejné obstarávanie bude zabezpečené osobou spôsobilou vo verejnom obstarávaní. (externé zdroje).	Využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu.
Riziká politické a legislatívne	Možné ohrozenie realizácie projektu	Nízky	Dôsledná znalosť legislatívnych noriem. Prioritný záujem obce a partnerov na realizácii projektu.	Znalosť legislatívy, využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu.
Nezvládnutie projektu po technickej stránke	Ohrozenie dosiahnutia plánovaných výsledkov projektu	Nízky	Obec disponuje potrebným technickým vybavením, ktoré bude po	Dôsledné plánovanie a priebežný monitoring.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhňa
na roky 2023 – 2029**

			dobudovaní umožňovať generovanie plánovaných výstupov.	
Nedostatok disponibilných kapacít	Ohrozenie postupu prác na projekte, ohrozenie harmonogramu a plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Obec vyčlení dostatok disponibilných kapacít s možnou alternáciou pracovníkov pri odbornom dozeraní a kontrole implementácie.	Dôsledné plánovanie a priebežný monitoring.
Riziko nezájmu občanov o projektové dianie	Efektívna správa obce s využitím nástrojov pri plánovaní a implementovaní stratégií rozvoja	Stredné	Transparentný prístup vedenia obce k obyvateľom postavený na aktívnom postoji obce, smart nástroje.	Monitoring zapájania sa obyvateľov do účasti na verejnom živote, priebežné vyhodnocovanie a zlepšovanie procesu.
Riziko úbytku obyvateľov	Obec atraktívna pre život	Nízke	Osveta, v spojení s realizáciou nástrojov príslušného strategického cieľa.	Monitoring stavu kvality života v obci, dotazníky a smart nástroje pre komunikáciu s obyvateľmi.

**Pre nastavenie
riadenia rizík je
vhodné v prípade
závažnosti a
početnosti rizík
vytvoriť plán
riadenia rizík, ako
uvádza tabuľka
vyššie.
Základnými
bodmi tohto
postupu sú:**

- **identifikovanie
možných rizík
tvorby PHRSR
resp. jeho**

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

aktualizácie,
• zhodnotenie ich významnosti,
• návrh opatrení na zníženie rizík a zodpovednosti za ich realizáciu,
• návrh postupov monitorovania a priebežného hodnotenia rizík.

Platí však, že základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

7. Riadenie implementácie

Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR	
Obecné Zastupiteľstvo	Úlohy a kompetencie : <ul style="list-style-type: none"> • bude schvaľovať PHRSR, • vyjadruje sa k procesu monitoringu, • priebežne prehodnocuje a v prípade potreby aktualizuje PHRSR.	
Hlavný kontrolór obce	Úlohy a kompetencie : <ul style="list-style-type: none"> • zabezpečuje kontrolu plnenia zadefinovaných cieľov, • zabezpečuje finančnú kontrolu (finančné krytie, súlad projektových rozpočtov s aktuálnym PHRSR obce).	
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR
Riadiaci výbor	5 členov – poslanci Obecného zastupiteľstva a 1 zástupca starostu obce	Rozhoduje o začatí prípravných prác, presadzuje, zadáva úlohy, lobuje smerom k nadriadeným orgánom a zabezpečuje všeobecnú podporu realizácie plánu
Gestor	starosta obce	<u>V príprave:</u> Rozhoduje o začatí prípravných prác na základe

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa
na roky 2023 – 2029

		predchádzajúceho súhlasu zastupiteľstva obce, <u>V procese:</u> Koordinuje všetky zložky zodpovedné za implementáciu PHRSR
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR
Koordinátor tvorby stratégie (Koordinátor prípravných prác)	Pozícia obsadená externým dodávateľom	Koordinuje činnosti smerujúce k tvorbe dokumentu, spracováva dokument na základe dát z participatívneho procesu tvorby, metodicky usmerňuje proces kreovania PHRSR
Poverenie koordinátora prípravných prác obce Luhyňa bude jasne a jednoznačne formálne komunikované, aby bola zaistená transparentnosť a nevznikali pochybnosti o jeho osobe a jeho právomociach. Poverenie koordinátora prípravných prác od gestora bude mať písomnú formu a bude dostupné ďalším stranám, ktoré budú zapojené do prípravy tvorby stratégie vrátane verejnosti.		
Prípravný tím + logistický tím	Zamestnanci obecného úradu	V príprave: Pripravuje podklady na rozhodnutie o aktualizácii, resp. o spracovaní nového PHRSR V procese: Podieľa sa na plnení realizácie jednotlivých úloh nástrojov, zabezpečuje činnosti spojené s monitoringom PHRSR. Zároveň zabezpečuje administratívnu podporu a zabezpečuje technicko – obslužné činnosti.

8. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR

8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Odporúčania pre nižšie úrovne strategického riadenia

Nakoľko predkladaný dokument (PHRSR obce) je sám programom na najnižšom stupni verejnej správy nie je možné z neho odvádzať odporúčania pre nižšie stupne riadenia.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

Odporúčania pre nadradené úrovne strategického riadenia

Pri tvorbe PHRSR obce Luhyňa boli zohľadňované strategické dokumenty nadradenej úrovne. Pri aktualizácii strategických dokumentov vyšších úrovni na obdobie niekoľko rokov je potrebné prihliadať na konkrétne plány jednotlivých obcí, pretože práve tie dokážu – na základe poznania skutočných potrieb svojich obyvateľov – detailne reflektovať aktuálne problémy, ktoré je potrebné aj aktuálne riešiť. Zovšeobecňovanie konkrétnych problémov napr. malých obcí na úroveň regiónu totiž neodrkadľuje vždy skutkový stav v konkrétnej obci.

8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

V procese implementácie PHRSR sa môžu objaviť problémy, ktoré následne ovplyvnia dosiahnutie vízie a naplnenie zadaných cieľov a celkovú efektívnosť implementácie. Možnosť výskytu týchto problémov predstavuje riziko pre naplnenie stratégie, preto je potrebné pomenovať potenciálne problémy ešte pred tým ako sa vyskytnú, a pripraviť postupy na zníženie ich výskytu resp. na minimalizáciu ich dopadov. Jedným z kľúčových prostriedkov na elimináciu rizika je definovanie a poznanie právomocí subjektov zapojených do procesu realizácie, spolu s odporúčaniami a požiadavkami na partnerské a spolupracujúce subjekty.

Tím pre koordináciu tvorby navrhne postup na zníženie rizík už pri formulovaní PHRSR a to voľbou stratégie, vhodných nástrojov a následne pri jej implementácii. Základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

V tomto kroku sa nastavia mechanizmy rozhodovacích a schvaľovacích procesov a to najmä kompetencie a pravidlá:

- monitoringu a hodnotenia plnenia úloh a výstupov implementácie PHRSR,
- operatívneho riadenia implementácie (koordinácie prác, komunikácia, riadenie využitia zdrojov a operatívne rozhodnutia),
- adaptácie a zmien stratégie na základe výstupov procesu monitorovania,
- manažmentu rizík.

Tabuľka nižšie uvádza prehľad odporúčaní a požiadaviek na partnerské a spolupracujúce subjekty.

č.	Názov partnera	Prehľad odporúčaní a požiadaviek
1	Obecný úrad obce Luhyňa	- vytvára zázemie (technické a administratívne) pre koordináciu, implementáciu a monitoring PHRSR
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	- aktívny prístup a angažovanosť pri realizácii jednotlivých nástrojov
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	- poradenstvo a spolupráca pri implementácii nástrojov, podľa podielu zapojenia do konkrétneho nástroja
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	- Odborné poradenstvo a spolupráca vedúca k získaniu nenávratných finančných príspevkov

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

5	Susediace obce v rámci okresu/ regiónu	- spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
7	Orgány štátnej správy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov.

8.3. Záverečná správa

Na základe analýzy vykonanej pre účely tohto dokumentu je zrejmé, že hlavným problémom obce Luhyňa je nízky počet podnikateľských príležitostí či formy samozamestnania v obci, z čoho plynie vysoká miera dochádzky do zamestnania mimo obec.

Ďalšími problémami sa javia mobilita mladých ľudí, štrukturálna zaostalosť územia a celkový vidiecky charakter územia (čo nie je nutné vnímať vždy len ako negatívum). Uvedené problémy obmedzujú samotné možnosti obce ovplyvniť svoju východiskovú situáciu. Výrazným progresom pre obec je však dobudovanie chýbajúcej technickej a sociálnej infraštruktúry.

V rámci predkladaného dokumentu sa bude obec snažiť o zlepšenie a skvalitnenie stavu občianskej a technickej vybavenosti, čo v dlhodobom horizonte môže pomôcť k vytvoreniu predpokladov pre nárast počtu obyvateľov.

Vypracované súbory nástrojov vo forme tu uvádzaných návrhov projektov, môžu prispieť k novým podnikateľským a investičným príležitostiam obce spojenými s tvorbou nových pracovných miest v obci.

Podstatné je, aby bolo zachované smerovanie obce navrhnuté v tomto dokumente, ktoré vzniklo na základe východiskovej situácie (nadväzujúc na výstupy PHRSR 2016 - 2022), na základe definovaných potrieb obyvateľov so zapojením širokej verejnosti a na základe konsenzu všetkých zúčastnených partnerov.

PHRSR nie je fixným dokumentom pre nadchádzajúce obdobie, je možné ho v čase odôvodnene upravovať a aktualizovať. Ak sa do budúcnosti objaví nová spoločenská potreba, ktorá sa pretaví do nového nástroja PHRSR, teda projektu, bude musieť prejsť štandardizovanou procedúrou prípravy a pripomienkovania, aby sa následne zaradil do aktualizovaného programu.

A aj keď najväčšia váha zodpovednosti pri plánovaní rozvoja obce sa kladie na čelných predstaviteľov obce, je na všetkých aktéroch podieľajúcich sa na plánovaní, aby naplnením svojho „balíka úloh“ prispeli k napĺňaniu vytýčených cieľov v snahe zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce Luhyňa.

9. Využitie literárne zdroje

1. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov,

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Luhyňa na roky 2023 – 2029

programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja.

2. Program Slovensko 2021 – 2027 schválený Európskou komisiou dňa 23.11.2022.
3. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.
4. Agenda 2030.
5. Partnerská dohoda 2021 – 2027.

10. Prílohy

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť